

Artikelarkiv Arvesølv 2018

Folkene på Lindøgård

Af Ove Eriksen

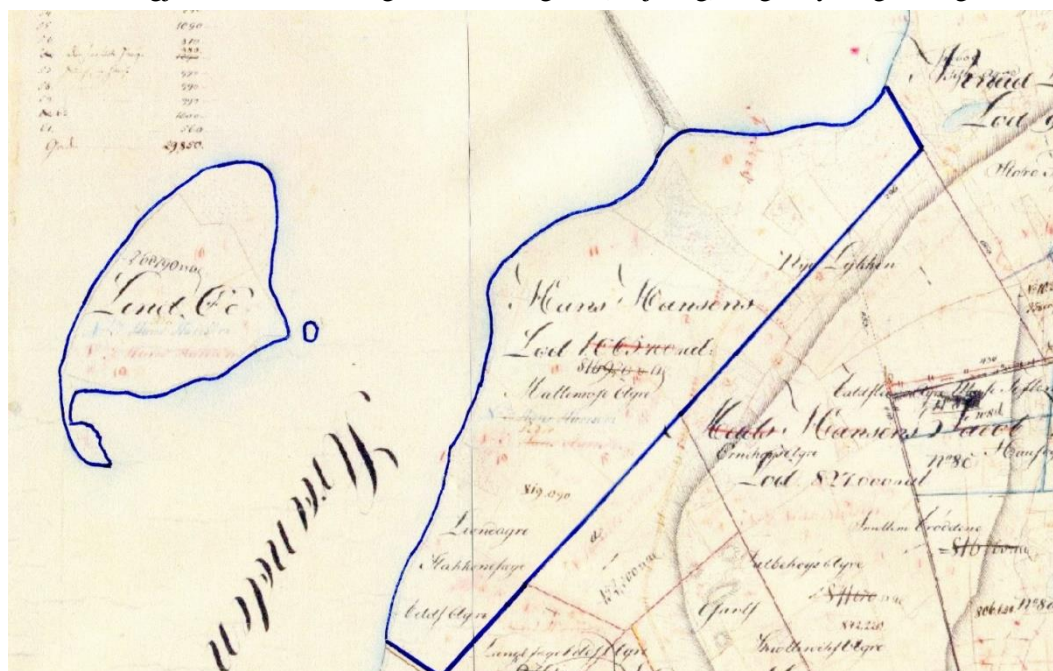
Engang i året 1809 gik ungkarl og gårdejer på "Højgaard" i Munkebo, Niels Petersen, ud til ungkarl Peder Hansen på "Lindøgård" og bad ham om at tage med op til Lille Viby og fri til en pige, Mette Pedersdatter.

Det lovede Peder Hansen, men stillede den betingelse, at hvis der blev bryllup, så ville han giftes med den første datter, der blev født i ægteskabet. Pigen sagde ja og der blev bryllup i Drigstrup Kirke 29. september 1809. I 1812 kom en datter, Marie, til verden og som lovet: 16. november 1833 blev Peder Hansen og Marie Nielsdatter gift i Munkebo Kirke.

En meget hyggelig og romantisk historie. Om den står for en nærmere granskning, vides ikke, men god er den i hvert fald, og en langvarig forbindelse mellem Højgaard og Lindøgård blev grundlagt her.

Peder Hansen var født i Munkebo i 1790. Han var søn af gårdmand Hans Hansen, der var fæster på en gård i Munkebo by, som tilhørte Østergaard. I forbindelse med udskiftningen i 1797, fik gården tildelt arealer nær stranden ved Odense Fjord, herunder også øen Lindø, i alt godt 4,6 ha, svarende til næsten 7 fodboldbaner.

Flere af de andre gårde, der på det tidspunkt lå i selve Munkebo By, flyttede fysisk bygningerne ud til de nye arealer. Det gjaldt f.eks. Krabbegård, Mellemgård (Højvang), Ingerslyst og Skovgaard. Men for Hans Hansens

Hans Hansens fæstegods i 1797. Området, incl. Lindø, er markeret med tyk streg.

vedkommende valgte Østergaard i stedet at opføre en helt ny gård ved Lindø og i stedet sælge den oprindelige gårds bygninger. Det betyder, at en stor del af den oprindelige gård stadig ligger midt i Munkebo, og de seneste snart 200 år har huset Munkebo Kro.

Lindøgård blev opført ca. 1802 og Hans Hansen fortsatte fæstet frem til sin død i 1829. Gården blev

herefter drevet videre af hans enke, Dorthea Pedersdatter, og først efter hendes død i 1833, fik Peder Hansen i 1834 fæstebrev på gården.

I første halvdel af 1800-tallet skilte Østergaard sig af med en stor del af sit fæstegods, og i 1849 var turen kommet til Lindøgård, som Peder Hansen købte for 4.400 Rd. Som selvejergårdmand var det nu muligt for Peder Hansen at disponere over gårdens areal, og 1. april 1850 solgte han selve øen Lindø fra. Køberen var hans svoger, Maries yngre bror, Niels, der havde tjent som karl på Lindøgård gennem 14 år og fået smag for at få sit eget. Med i handelen er også 19.040 kvadratalen af Munkebo Mose, som Lindøgård havde fået til rådighed til tørveskær. På øen bygger Niels "Lindøstedet" i starten af 1850'erne, og 22. november 1851 bliver han gift i Munkebo Kirke med Dorthe Povelsdatter.

Peder Hansen får ikke megen glæde af sin nyvundne status som selvejer, idet han dør 12. juni 1856. Hans enke, Marie Nielsdatter, gifter sig dog snart igen. Brudgommen er enkemanden Markus Rasmussen, der indtil da har været gårdmand på "Solbakken". Brylluppet finder sted i Munkebo Kirke 1. august 1857.

I 1858 har Markus Rasmussen købt en parcel af sin svoger, Peder Nielsen, på "Højgaard", hvor han omkring 1870 bygger en mindre gård/et husmandssted, kaldet "Teibo". Ejendommen, der ligger ganske tæt på

Luftfoto af den store firlængede Lindøgaard ca. 1952.

Lindøgaard, bliver aftægtsbolig for Markus og Marie, da han i 1872 overdrager Lindøgaard til sin søn, Rasmus Markussen. Med Rasmus som gårdmand på Lindøgaard, dukker forbindelsen til "Højgaard" igen op, da han er gift med Metteline Pedersen, - en datter af Marie og Niels' storebror, Peder Nielsen, - gårdmand på "Højgaard".

På Lindø har Niels og Dorthe fået ét barn, nemlig sønnen Niels Peder, født i 1852, som senere fik et godt øje til en pige i Dræby, Anne Kirstine Jørgensen, hvis far, Anders Jørgensen i Birkende, ejer "Enggaard". Samtidig med den unge romance, dør Dorthe på Lindø, og Niels

begynder at føle alderen trykke. I september 1876 beslutter han derfor at sælge Lindø tilbage til Lindøgaard, og for salgssummen, køber han "Enggaard", som sønnen Niels Peder og Anne Kirstine herefter driver, mens han selv bor til aftægt. Niels Nielsen beholder dog retten til tørveparcellen, som han først i 1890 sælger til Peder Christian Rasmussen.

Gennem det 19. århundrede fandt der betydelige inddæmninger sted i bunden af Odense Fjord, og i 1870erne var turen kommet til strækningen Vigerø-Lindø. Denne del af inddæmningen stod færdig i 1874. Allerede inden da, var der fiskere fra Munkebo, der benyttede øen som landingsplads. Men vejen dertil var besværlig, bl.a. skulle man benytte en privat markvej over Lindøgaards jord, og det skulle fiskerne kollektivt betale Rasmus Markussen 25 kr. årligt for.

Inddæmningen åbnede mulighed for at komme til landingspladsen på Lindø over det inddæmmede areal. Det blev dermed interessant for fiskerne at komme til at bo tættere på landingspladsen, og der var ledige arealer langs Strandgyden - i den ene side tilhørende Kirken og i den anden side Lindøgaard.

I 1901 solgte Rasmus Markussen derfor en parcel til fisker og bådebygger Karl Kristian Nielsen, og det var begyndelse på en omfattende udstykning af Lindøgaards jorder. I 1909 køber Karl Kristian Nielsen således

endnu en parcel, men allerede i 1907 og 1908 er der frasolgt to parceller på Lindø til fiskerne Peter Petterson og Hans Chr. Nielsen fra Vigerø.

I slutningen af 1800-tallet blev der talt meget om jordreformer, der skulle sikre jordløse husmænd og landarbejdere adgang til egen jord. Det mundede ud i Lov af 24.3.1899 om "tilvejebringelse af Jordlodder til Landarbejdere", den såkaldte "husmandslov". Da det naturligvis var gårde med megen jord, der skulle levere arealerne, siger det sig selv, at der var en del modstand mod planerne fra de store gårdejere og reformerne lod derfor vente på sig.

Tiderne skiftede i 1913, hvor Carl Th. Zahle blev konceilspræsident (statsminister) i den første Radikale regering. Netop det radikale Venstre havde tætte bånd til husmandsbevægelsen og der blev sat

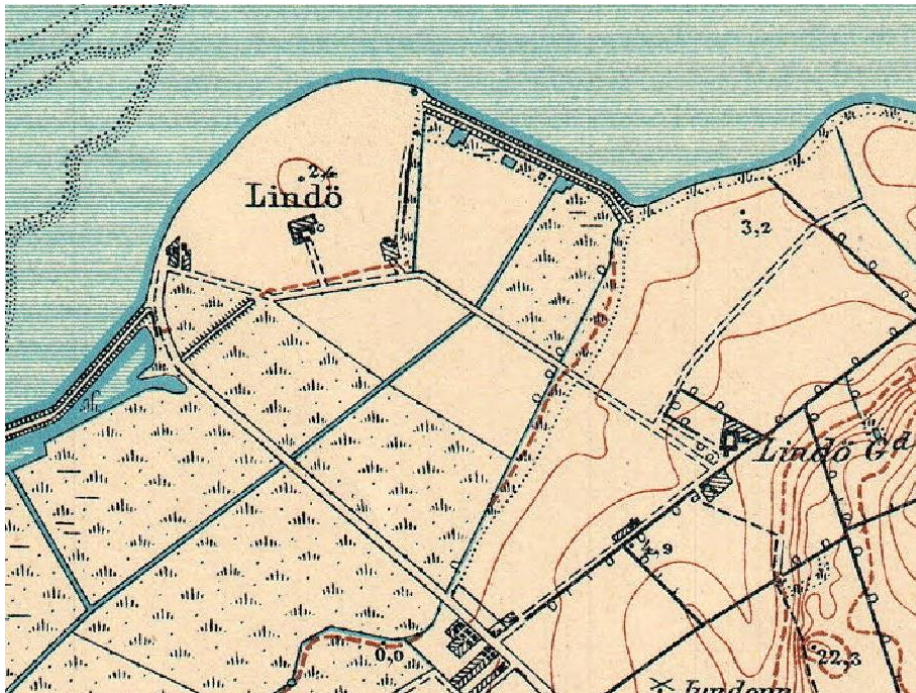

Lindøstedet ca. 1956 - øens eneste gård.

turbo på arbejdet med at gennem-føre jordreformerne.

De sjællandske husmænd stiftede en forening til opkøb og udstykning af landejendomme, og i 1913 kom Fyn med i det, der herefter kom til at hedde "Foreningen til opkøb og udstykning af landejendomme i Sjællands og Fyns Stift."

Lindøområdet 1915. Lindøgaard til højre, og Lindøstedet på øen Lindø.

Enken, Dagmar Marie Kristoffersen, driver gården det følgende år, hvorefter Jens Jantzen køber. Men efter kun ét år, trækker han sig også fra gården i 1933.

I 1933 kommer en ny – og farverig - ejerfamilie ind på Lindøgaard – en familie, der i princippet kommer til

En del af familien Warberg Larsen foran gården. F.v. "Junge", "Manse" og "Agraren"

at eje gården resten af dens levetid. Køberen i 1933 er Adolph Larsen, der er lillebror til den kendte maler, Johannes Larsen. De to brødre er desuden gift med to søstre, og alle fire har kunstneriske anlæg, om end med vekslende anerkendelse. Johannes og Alhed Larsen er naturligvis bedst kendt, men Adolph og Johanne kan også noget med farver og pensler, og de gener giver de videre til deres yngste søn, Martin. Familien på Lindøgaard omfatter i alt 5 personer: udover Adolph "Agraren" og Johanne "Junge", er det børnene Erik "Tinge", Laura "Bibbe" og Martin "Manse".

Det står ret tidligt klart, at det er den yngste søn, "Manse", der skal overtage gården på et tidspunkt, men først skal han se noget af verden. Så i slutningen af 30'erne boede og arbejdede "Manse" og "Bibbe" et år i London, og på vejen hjem, ville de se noget af Europa. Søskendeparret havde lige præcis penge nok til toget til Dover og færgen til Calais, hvorfra de brugte 'apostlenes heste' (gå-ben). De unge mennesker fik lov til at sove på folks hølfter, de fik lift med vogne og lastbiler, og de blev til og med næsten adopteret af nogle excentriske kunstnere.

I Belgien besøgte Bibbe og Manse nogle slægtninge og fortalte om deres eventyr. De havde planer om at fortsætte rejsen til fods, men i stedet fik de penge til toget, for det var usikkert at rejse igennem Tyskland, hvis man lignede et par sigøjnere.

Vel hjemme i Munkebo igen, køber Martin Warberg Larsen Lindøgaard i august 1939, og han er gårdejer indtil

1957, hvor han sælger til Odense Staalskibsværft. Moderen Johanne funderer over tiderne: "Da vi købte Lindøgaard i 1933 gav vi 45.000 kr. for hele herligheden, nu sælger min søn for mere end 5 gange så meget." Familien forlader gården, der herefter i nogle år bliver lejet ud, bl.a. til entreprenør Erik Prisholm, der opbevarer materialer i gårdens bygninger. Da Prisholm ikke længere har brug for pladsen, står bygningerne tomme, og bliver tilholdssted for en del af byens ungdom.

På Lindøgaard er Rasmus Markussen død i 1911 og det er derfor hans enke, Metteline, der i 1916 sælger gården til udstykningsforeningen, som derefter sælger tre parceller til hhv. Rasmus Larsen, Poul Bendixen og Lorentz Lorentzen, og hovedparcellen (Lindøgaard) til Rasmus Rasmussen, der er søn af en boelsmand i Hølse på Nordfyn.

De følgende år skifter gården hyppigt ejer. Rasmus Rasmussen dør i 1922 i en alder af 46 år, blot et halvt år efter sin hustru. Arvingerne sælger herefter til Vilhelm Jensen, der kun har gården i et år. Allerede året efter sælger han til Kristian Kristoffersen, som dør i 1931.

Myndighederne var bange for, hvad de unge mennesker i Munkebo mon lavede på Lindøgaard. Det blev derfor besluttet at brænde gården af ved en sluknings- og redningsøvelse 22. januar 1965, hvori Civilforsvaret fra Sandholtlejren deltog. Så var det slut med det ungdomshus.

Som øvelse nedbrænder Civilforsvaret Lindøgaard 22. januar 1965.